

اصلاحات کلیسا میراثی ماندگار برای ایمان داران

حمید حاتمی

۳۱ اکتبر سال ۲۰۲۴، پانصد و هفتمین سالگرد آغاز اصلاحات کلیسا است، جنبشی که در قرن شانزدهم میلادی آغاز شد و مسیحیت را به طرز عمیقی تغییر داد. اصلاحات کلیسا، تلاشی برای بازگشت به آموزه‌های اصلی کتاب مقدس و رفع انحرافات گسترده در کلیسای کاتولیک بود که به ویژه با هدایت مارتین لوتر و جان کلوین شکل گرفت. این جنبش در پاسخ به مسائلی مانند فروش بخشش‌نامه‌های گناه و انحراف از تعالیم کتاب مقدس، بر این نکته تأکید داشت که تنها کتاب مقدس باید مرجع نهایی ایمان و عمل مسیحیان باشد. اصول کلیدی اصلاحات یعنی تنها کتاب مقدس، تنها ایمان، تنها فیض، تنها مسیح، و تنها جلال خدا، همچنان به عنوان راهنمایی مهم برای مسیحیان عمل می‌کند و آنان را به بازگشت به کلام خداوند و پیروی راستین از تعالیم مسیح فرا می‌خواند. در واقع، افرادی نظیر مارتین لوتر و جان کلوین نبودند که بنیان‌گذار اصلاحات شدند؛ بلکه تنها کتاب مقدس، عامل اصلی و پایدار آغاز این جنبش بوده و خواهد بود.

اصلاحات کلیسا، جنبشی بنیادین و روشن‌گر در قرن شانزدهم بود که برای بازگشت به اصول اصیل کتاب مقدس و اصلاح انحرافات عمیق دینی و اخلاقی در کلیسای کاتولیک آغاز شد. این جنبش به عنوان پاسخی به آموزه‌های غلط و رویه‌هایی چون فروش بخشش‌نامه‌ها شکل گرفت؛ فروش گناهان در ازای پول توسط کلیسای کاتولیک، نجات و فیض الهی را از معنای واقعی‌اش تهی کرده و آن را به امری مالی تبدیل می‌ساخت، در حالی که نجات تنها از طریق فیض خدا و به واسطه هدیه‌ی ایمان حاصل می‌شود. رهبران این جنبش، مانند مارتین لوتر و جان کلوین، با بازگشت به کلام خدا، اصول اصلاحی مهمی را بنیان نهادند که کلیسا را از انحرافات به سوی حقیقت بازگرداند.

مارتین لوتر، که یکی از برجسته‌ترین پیشگامان اصلاحات محسوب می‌شود، در بیانیه معروف به ۹۵ بند خود، فروش بخشش‌نامه‌ها و دیگر آموزه‌های غیر کتاب مقدس را به شدت مورد انتقاد قرار داد. او بیان کرد که کتاب مقدس تنها منبع معتبر و بی‌واسطه‌ی کلام خداست و هیچ سنت یا مقام کلیسایی نمی‌تواند بر آن غلبه یابد. این اصل که بعدها به عنوان تنها کتاب مقدس (*Sola Scriptura*) شناخته شد، به عنوان سنگ‌بنای اصلاحات معرفی شد. کلوین، در مورد هدف جنبش اصلاحات می‌گوید: «اصلاحات برای ساختن کلیسای جدید نبود، بلکه اصلاح کلیسای موجود بر اساس کلام خدا بود.»

افزون بر آن، آموزه‌هایی مانند تأثیرات شفاعتی مقدسین، اهمیت واسطه‌های انسانی میان خدا و انسان، و الزام‌های نجات‌بخش اعمال دینی و آیینی، از دیگر مواردی بودند که اصلاح‌گران به چالش کشیدند. این آموزه‌ها نجات را به سلسله‌ای از اعمال و شفاعت‌ها وابسته می‌دانست و نقش فیض خدا را در نجات به حاشیه می‌برد. اصلاح‌گران تأکید داشتند که نجات تنها به واسطه ایمان (*Sola Fide*) و تنها به واسطه فیض (*Sola Gratia*) امکان‌پذیر است و هیچ عملی از سوی انسان نمی‌تواند به فیض بی‌نهایت

خدا بیفزاید. جان کلونین نیز بر این اصول تأکید کرد و معتقد بود که تنها مسیح (*Solus Christus*) می‌تواند میانجی حقیقی میان خدا و انسان باشد و جلال تنها متعلق به خداست (*Soli Deo Gloria*).

اصول اصلاحات یعنی تنها کتاب مقدس، تنها ایمان، تنها فیض، تنها مسیح و تنها جلال خدا، تا به امروز الهام‌بخش و راهنمای مسیحیان است و یادآور این است که ایمان مسیحی نباید تحت تأثیر اعمال انسانی و سنت‌ها قرار گیرد، بلکه باید ریشه در کلام خدا داشته باشد.

اصلی‌ترین انگیزه و هدف اصلاحات، تأکید بر کلام خدا به عنوان معیار و منبع بی‌نقص ایمان بود. اصطلاح "تنها کتاب مقدس" (*Sola Scriptura*) یکی از اصول اساسی اصلاحات است که معتقد است تنها کتاب مقدس تنها منبع الهام‌شده‌ی الهی است و هیچ سنت یا آموزه‌ای نباید بر آن برتری داشته باشد. این اصل به ایمان‌داران یادآوری می‌کند که حقایق ایمان مسیحی و نجات باید تنها از طریق کلام خدا شناخته شود.

کتاب مقدس بر ضرورت این اصول تأکید می‌کند: "تمامی کتب از الهام خداست و به جهت تعلیم و تنبیه و اصلاح و تربیت در عدالت مفید است،" (دوم تیموتائوس ۳: ۱۶). همین آیه به ما می‌آموزد که کلام خدا همچون چراغی است که مسیر ما را روشن می‌کند (مزامیر ۱۱۹: ۱۰۵).

یکی از مهم‌ترین لحظات در تاریخ اصلاحات، در سال ۱۵۱۷ رخ داد. مارتین لوتر، راهب آلمانی، بیانیه‌ی ۹۵ بند خود را بر سر در کلیسای شهر ویتنبرگ آویخت. در این بیانیه‌ی ۹۵ بندی، لوتر مخالفت خود را با آموزه‌هایی نظیر فروش بخشش‌نامه‌ها ابراز کرد و از کلیسا خواست به اصول کتاب مقدس بازگردد. لوتر در یکی از نوشته‌های خود می‌گوید: "کتاب مقدس تنها معیار ماست. هر آموزه‌ای که با کتاب مقدس مطابقت نداشته باشد، باید رد شود."

چرا اصلاحات هنوز اهمیت دارد؟ اصلاحات، با تأکید بر پنج اصل مهم یعنی تنها کتاب مقدس (*Sola Scriptura*)، تنها ایمان (*Sola Fide*)، تنها فیض (*Sola Gratia*)، تنها مسیح (*Solus Christus*)، و تنها جلال خدا (*Soli Deo Gloria*) به ایمان‌داران یادآوری می‌کند که راه نجات و بخشش تنها از طریق فیض خدا و ایمان به عیسی مسیح به دست می‌آید که در کتاب مقدس برای ما نوشته شده است و نه از طریق اعمال نیک و یا سنت‌های انسانی. این اصول، بارها در کتاب مقدس تأکید شده‌اند: "زیرا که محض فیض نجات یافته‌اید، به وسیله‌ی ایمان و این از شما نیست؛ بلکه بخشش خداست، و نه از اعمال تا هیچ کس فخر نکند." (افسیان ۲: ۸-۹).

اصول اصلاحات، بنیان‌های اصلی ایمان مسیحی را به شیوه‌ای ساده و جامع بیان می‌کنند. این اصول با تأکید بر اهمیت بازگشت به کتاب مقدس و ایمان به خدا و فیض، راهنمایی برای زندگی مسیحی و حفظ حقیقت در دنیایی پر از آموزه‌های نادرست ارائه می‌دهند. هر اصل نقش مهمی در تقویت ایمان و ارتباط شخصی هر ایمان‌دار در منظر خدا دارد.

۱. کتاب مقدس به عنوان تنها منبع نهایی حقیقت: در جهان امروز که آموزه‌ها و باورهای نادرست به راحتی گسترش می‌یابند، اصل "تنها کتاب مقدس" همچنان مهم است. این اصل به ما کمک می‌کند در برابر آموزه‌های نادرست و فریبنده مقاومت کنیم. "عیسی در جواب ایشان گفت، گمراه هستید، از این رو که کتاب و قوت خدا را در نیافته‌اید؟" (متی ۲۲: ۲۹) این یادآوری عیسی ما را تشویق می‌کند که به کلام او پایبند باشیم.

۲. نجات تنها به واسطه‌ی فیض و ایمان: این اصل، ما را از تکیه بر اعمال یا شایستگی‌های خود برای کسب نجات باز می‌دارد. این آموزه به ما می‌گوید که نجات تنها به واسطه فیض خدا و ایمان به مسیح به دست می‌آید: "زیرا اگر به زبان خود عیسی خداوند را اعتراف کنی و در دل خود ایمان آوری که خدا او را از مردگان برخیزانید، نجات خواهی یافت." (رومیان ۱۰: ۹).

۳. کهنات همه ایمان‌داران: اصلاحات بر این باور تاکید دارد که هر ایماندار، نه فقط کشیشان، دارای نقش و مسئولیت مستقیم در کلیسا است. این اصل از آیات مانند اول پطرس ۲: ۹ برگرفته شده است که می‌گوید: "شما قبیله‌ی برگزیده و کهنات ملوکانه و امت مقدّس و قومی که ملک خاصّ خدا باشد هستید." این به معنای حضور فعال و مسئولیت همه ایمان‌داران در پادشاهی خداوند است.

در دنیایی که با چالش‌های فرهنگی و اخلاقی بسیاری مواجه هستیم، اصول اصلاحات می‌توانند به ما راه‌حلی بر اساس کلام خدا ارائه دهند.

۱. تکیه بر کلام خدا در برابر آموزه‌های نادرست: اصلاح‌گران تاکید داشتند که کتاب مقدس معیار نهایی حقیقت است. در مواجهه با آموزه‌های جدیدی که ممکن است با کتاب مقدس تناقض داشته باشند، بازگشت به کلام خدا ما را در برابر تزلزل و سردرگمی مصون نگه می‌دارد.

۲. تثبیت ایمان در فیض خدا: تاکید بر فیض و ایمان، ما را از سردرگمی و تلاش برای رسیدن به نجات از طریق اعمال باز می‌دارد و ما را به بخشش و فیض خداوند متصل نگه می‌دارد.

اصلاحات کلیسا نه تنها رویدادی تاریخی است، بلکه جنبشی زنده و پویا است که تا به امروز در قلب مسیحیت جریان دارد. اصول اصلاحات مانند بازگشت به کتاب مقدس، نجات به واسطه فیض و ایمان، و کهنات همه ایمان‌داران، همچنان الهام‌بخش و راهنمای مسیحیان است. اصلاحات به ما یادآور می‌شود که ریشه ایمان ما باید در کلام خداوند و اصول راستین مسیحیت باشد.

پس بیایید همانند اصلاح‌گران، به کلام خداوند چنگ بزنیم و از این میراث ارزشمند در راه ایمان استفاده کنیم: «کلام تو برای پای‌های من چراغ و برای راه‌های من نور است» (مزامیر ۱۱۹: ۱۰۵).

این مقاله در وبسایت [اصلاحات](#) منتشر شده است.

کشیش حمید حاتمی، بنیان‌گذار سازمان مسیحی مهر و مدیر بخش فارسی این سازمان، و اولین ایرانی‌تباری است که در کلیسای پرزبیتری آمریکا (Presbyterian Church in America) به‌عنوان کشیش، دست‌گذاری شده است. او پیش از تحصیل الهیات (M.Div) در دانشگاه الهیات Reformed Theological Seminary در دالاس-تگزاس، تحصیلات خود را در رشته‌های مهندسی نرم‌افزار، دیتا ساینس، و امنیت شبکه انجام داده و فارغ‌التحصیل شد. هدف او تجهیز و تعلیم خادمینی برای بنای کلیساهای وفادار به کتاب مقدس در خاورمیانه و میان فارسی‌زبانان است.